

Bruxelles, den 13. juni 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

NOTE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Komm. dok. nr.:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Vedr.:	Henstilling med henblik på RÅDETS HENSTILLING om Litauens nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Litauens stabilitetsprogram for 2016

Hermed følger til delegationerne ovennævnte udkast til Rådets henstilling, som er blevet revideret og godkendt af de forskellige rådsudvalg på grundlag af Kommissionens forslag COM(2016) 335 final.

RÅDETS HENSTILLING

af...

om Litauens nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Litauens stabilitetsprogram for 2016

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker¹, særlig artikel 5, stk. 2,

som henviser til henstilling fra Europa-Kommissionen,

som henviser til beslutninger fra Europa-Parlamentet,

som henviser til konklusioner fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som henviser til udtalelse fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Social Beskyttelse,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Økonomisk Politik, og

¹ EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1.

som tager følgende i betragtning:

- (1) Den 26. november 2015 vedtog Kommissionen den årlige vækstundersøgelse, som markerede starten på det europæiske semester 2016 om samordning af de økonomiske politikker. Den 17.-18. marts 2016 tilsluttede Det Europæiske Råd sig prioriteterne i den årlige vækstundersøgelse. Den 26. november 2015 vedtog Kommissionen på grundlag af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011² rapporten om varslingsmekanismen, hvori Litauen ikke blev udpeget som en af de medlemsstater, for hvilke der skulle gennemføres en dybdegående undersøgelse. Samme dag vedtog Kommissionen en henstilling med henblik på Rådets henstilling om den økonomiske politik i euroområdet. Den 18.-19. februar 2016 tilsluttede Det Europæiske Råd sig denne henstilling, og den 8. marts 2016 blev den vedtaget af Rådet³. Da Litauen har euroen som valuta, og i betragtning af de nære indbyrdes forbindelser mellem økonomierne i Den Økonomiske og Monetære Union, bør Litauen sikre en fuldstændig og rettidig implementering af henstillingen.
- (2) Den 26. februar 2016 blev landerapporten for Litauen 2016 offentliggjort. Den indeholdt en analyse af Litauens fremskridt med hensyn til gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger, som blev vedtaget den 14. juli 2015, og opfyldelsen af Litauens nationale Europa 2020-mål.
- (3) Den 29. april 2016 fremlagde Litauen sit nationale reformprogram for 2016 og sit stabilitetsprogram for 2016. For at tage hensyn til de indbyrdes sammenhænge mellem de to programmer er de blevet vurderet sammen.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011 af 16. november 2011 om forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer (EUT L 306 af 23.11.2011, s. 25).

³ EUT C 96 af 11.3.2016, s. 1.

- (4) Der er taget hensyn til relevante landespecifikke henstillinger i forbindelse med programmeringen af de europæiske struktur- og investeringsfonde for 2014-2020. I henhold til artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013⁴ kan Kommissionen, hvis det er nødvendigt for at støtte gennemførelsen af relevante henstillinger fra Rådet, anmode en medlemsstat om at evaluere og foreslå ændringer i sin partnerskabsaftale og sine relevante programmer. Kommissionen har redegjort nærmere for, hvordan den agter at anvende denne bestemmelse, i retningslinjer for anvendelsen af foranstaltninger, der knytter de europæiske struktur- og investeringsfondes effektivitet til forsvarlig økonomisk styring.
- (5) Litauen har i sit stabilitetsprogram for 2016 anmodet om en midlertidig afvigelse på 0,6 % af BNP fra den påkrævede tilpasningssti i retning af den mellemfristede målsætning i 2017 for at tage hensyn til store strukturreformer med positiv indvirkning på de offentlige financers holdbarhed på lang sigt. Der er dog, indtil der foreligger en endelig aftale, fortsat usikkerhed om pakken af reformforanstaltninger og deres gennemførelse. Litauen synes derfor, selv om det har tilstrækkeligt finanspolitisk råderum til at kunne nyde fordel af en midlertidig afvigelse, ikke at opfylde de kriterier vedrørende gennemførelsen af reformen, der gælder for brug af strukturreformklausulen. Desuden er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at vurdere, om de virkninger, regeringen skønner reformen vil få, er realistiske. Derfor er virkningerne af reformerne endnu ikke afspejlet i den påkrævede tilpasningssti i retning af den mellemfristede budgetmålsætning for 2017.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 (EUT L 347 af 20.12.2013, s. 320).

- (6) Litauen er i øjeblikket underlagt den forebyggende del af stabilitets- og vækstpakten. I sit stabilitetsprogram for 2016 har regeringen planlagt en forbedring af den samlede saldo fra et underskud på 0,8 % af BNP i 2016 til et overskud på 0,9 % af BNP i 2019. Den (genberegnete⁵) strukturelle saldo forventes at forblive over den mellemfristede målsætning om et strukturelt underskud på 1 % af BNP i 2016 og derefter. Tilpasningsstien inkluderer den systemiske pensionsreform i 2016, men afspejler ikke den planlagte strukturreform i 2017. Ifølge stabilitetsprogrammet ventes gældskvoten at falde fra 39,9 % af BNP i 2016 til 35,7 % i 2019. Det makroøkonomiske scenarie, der ligger til grund for budgetfremskrivningerne, er realistisk. De foranstaltninger, der er nødvendige for at understøtte de planlagte underskudsmål fra og med 2018, er endnu ikke tilstrækkeligt præciseret. På basis af Kommissionens forårsprognose 2016 forventes strukturbalancen at ligge på -1,2 % af BNP i 2016, hvilket kan anses for at ligge tæt på den mellemfristede budgetmålsætning, og på -0,8 % af BNP i 2017, hvilket er over den mellemfristede budgetmålsætning. På grundlag af sin vurdering af stabilitetsprogrammet og under hensyntagen til Kommissionens forårsprognose 2016 forventes Litauen at være i overensstemmelse med bestemmelserne i stabilitets- og vækstpakten.
- (7) Et fald i befolkningen i den erhvervsaktive alder som følge af aldringen, ringe sundhedsresultater og markant nettoudvandring kan skade Litauens vækstopotentiale og dermed også dets fremtidige konvergensbestræbelser, samtidig med at pensions- og langtidsplejesystemernes bæredygtighed bringes i fare. Det anslås, at der vil være et samlet faldt på 35 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder frem til 2030. Hvis denne udviklingstendens ikke vendes, vil det udgøre en fare for disponibiliteten af hensigtsmæssig arbejdskraft, bæredygtigheden i den langsigtede økonomiske vækst og socialsikringssystemerne, navnlig pensionssystemet.

⁵ Den strukturelle saldo som genberegnet af Kommissionen på basis af oplysningerne i stabilitetsprogrammet og i overensstemmelse med den i fællesskab aftalte metodologi.

- (8) De aktuelle demografiske tendenser understreger behovet for en omfattende pensionsreform i Litauen, der tackler det nuværende pensionssystemets bæredygtighed på mellemlang sigt og risici for utilstrækkelighed. Fattigdomsniveauet blandt ældre i Litauen er blandt det højeste i Unionen. Der er dog på nuværende tidspunkt ingen indekseringsmekanisme for de offentlige pensioner, og udgifterne til pensionsydelse fra socialsikringsordningen er forholdsvis lave. Parlamentet har endnu ikke vedtaget regeringens lovforslag om at indføre en indekseringsmekanisme, sammenkæde pensionsalderen med ændringer i den forventede levetid efter 2026 og forbedre den måde, hvorpå basisdelen af socialsikringspensionen finansieres.
- (9) Litauens sundhedsresultater er blandt de dårligste i Den Europæiske Union. Navnlig er dødeligheden for personer i aldersgruppen 20 til 64 år den højeste i Unionen, og det indvirker i høj grad på den potentielle disponible arbejdskraft og arbejdsproduktiviteten. Blandt sundhedssystemets svagheder kan bl.a. nævnes en for stor afhængighed af hospitalspleje og lave udgifter til forebyggelse og offentlig sundhed. Det er nødvendigt at imødegå de negative demografiske tendenser.

- (10) Det er vigtigt, at Litauen styrker investeringerne i menneskelig kapital for at afhjælpe nogle af de negative følger af den stadig mindre befolkning i den erhvervsaktive alder og støtte Litauens omstilling til en økonomi med højere værditilvækst. Selv om uddannelsesniveaet er blevet øget, er andelen af elever med utilstrækkelige grundlæggende færdigheder høj. Der bør fortsat gøres en indsats for at sikre undervisning af høj kvalitet, som er afgørende for at håndtere dårlige resultater og uddannelsesmæssige mangler. Desuden er der svagheder i kvaliteten af undervisningen i de videregående uddannelser og deres evne til at fremme innovation. Det fortsat lave niveau af deltagelse i voksenuddannelse er i færd med at undergrave indsatsen for at forbedre de menneskelige ressourcers kvalitet og øge produktiviteten. Der er tegn på en begyndende mangel på kvalificeret arbejdskraft i visse sektorer af økonomien. Manglen på kvalificeret arbejdskraft forventes at blive endnu større i fremtiden. En kraftig lønstigning og en faldende produktivitetsvækst kan svække omkostningskonkurrenceevnen. Derfor er det vigtigt at forbedre uddannelsernes arbejdsmarkedsrelevans, strømline uddannelsessystemets struktur og finansiering, udvikle livslang læring og forbedre målretningen og effektiviteten i aktive arbejdsmarkedspolitikker. Litauen har taget skridt til at forbedre sine aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og andre tjenester til støtte for arbejdssøgende, men for specifikke grupper, især langtidsledige og arbejdssøgende, der mangler nødvendige færdigheder, kan de stadig gøres mere målrettede. Udgifterne til effektive arbejdsmarkedsforanstaltninger er fortsat begrænsede, og de sociale sikkerhedsnet i Litauen er svage. Ca. 27 % af Litauens befolkning er truet af fattigdom eller social udstødelse, og indkomstforskellene er blandt de højeste i Unionen. Regeringen har planer om at forbedre dækningen og tilstrækkeligheden af arbejdsløshedsunderstøttelsen og de sociale bistandsydelse, men den relevante lovgivning er endnu ikke vedtaget.
- (11) Parlamentet er i færd med at drøfte en omfattende gennemgang af arbejdsmarkedslovgivningen og den sociale model. Sigtet er at gøre arbejdsmarkedsforholdene mere smidige og skabe større sikkerhed, men den relevante lovgivning er endnu ikke vedtaget. Det er vigtigt at involvere arbejdsmarkedsparterne i gennemførelsen af reformen og sikre en mere omfattende social dialog.

- (12) Investeringerne er langsomt vokset siden starten på den økonomiske krise og vil i de kommende år blive støttet af EU's struktur- og investeringsfonde. Indførelsen og overtagelsen af ny teknologi har imidlertid ikke spredt sig til hele økonomien, og innovationen er beskeden, hvilket hæmmer produktivitetsvæksten. De private investeringer i forskning og innovation har også været beskedne, måske på grund af utilstrækkelige incitamenter for erhvervslivets forskning og innovation samt offentligt-privat samarbejde. En styrkelse af de private investeringer vil kunne mindske risiciene i forbindelse med Litauens afhængighed af EU's struktur- og investeringsfonde til offentlige investeringer i forskning og innovation. Det videregående uddannelsessystem har visse svagheder med hensyn til kvalitet og innovationsresultater og har kun en begrænset grad af samarbejde med udenlandske universiteter og forskningscentre. Forsknings- og innovationssystemet er opsplittet og kendetegnet ved overlapninger og dobbeltarbejde. Denne udformning forhindrer Litauen i at opnå den kritiske masse af forsknings- og udviklingskapacitet, der er nødvendig for at øge den innovative viden. Incitamenter til innovation og samarbejde mellem den akademiske verden og erhvervslivet må øges, bl.a. ved at udvikle og investere i menneskelige ressourcer, hvilket vil øge omfanget af teknologioverførsel til realøkonomien. Ved at forbedre de litauiske virksomheders begrænsede kapacitet til at absorbere ekstern viden og anvende den til kommercielle formål vil innovationsniveauet kunne øges.
- (13) Som led i det europæiske semester har Kommissionen gennemført en omfattende analyse af Litauens økonomiske politik, som blev offentliggjort i landerapporten for 2016. Den har også vurderet stabilitetsprogrammet og det nationale reformprogram samt opfølgningen på de henstillinger, der er blevet rettet til Litauen i de foregående år. Den har ikke blot taget hensyn til deres relevans for en holdbar finanspolitik og socioøkonomisk politik i Litauen, men også til, i hvor høj grad de er i overensstemmelse med EU's regler og retningslinjer, da der er behov for at styrke EU's samlede økonomiske styring, ved at der på EU-plan ydes bidrag til kommende nationale beslutninger. Henstillingerne som led i det europæiske semester afspejles i henstilling 1-3 nedenfor.
- (14) Rådet har på baggrund af denne vurdering gennemgået stabilitetsprogrammet, og dets holdning⁶ afspejles navnlig i henstilling 1 nedenfor,

⁶ I medfør af artikel 5, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1466/97.

HENSTILLER, at Litauen i 2016 og 2017 iværksætter tiltag med henblik på at:

1. Sikre, at afvigelsen fra den mellemfristede budgetmålsætning begrænses til den tilladte afvigelse i forbindelse med den systemiske pensionsreform i 2016 og 2017. Mindske skattebyrden for lavtlønnede ved at flytte skattebyrden over på andre kilder, som i mindre grad hæmmer væksten, og forbedre overholdelsen af skattereglerne, især i forbindelse med moms.
2. Styrke investeringerne i menneskelig kapital og imødegå mangel på kvalifikationer ved at forbedre uddannelsernes arbejdsmarkedsrelevans og øge kvaliteten af undervisning og voksenuddannelse. Styrke dækningen og effektiviteten af de aktive arbejdsmarkedspolitikker. Styrke mekanismerne for social dialog. Forbedre sundhedssystemets effektivitet ved at styrke ambulant behandling, sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme. Forbedre dækningen og tilstrækkeligheden af arbejdsløshedsunderstøttelse og social bistand.
3. Træffe foranstaltninger til at styrke produktiviteten og forbedre indførelsen og overtagelsen af ny teknologi i hele økonomien. Forbedre koordineringen af innovationspolitikker og tilskynde til private investeringer, bl.a. ved at udvikle alternative finansieringsformer.

Udfærdiget i Bruxelles, den

*På Rådets vegne
Formand*
